

Vlaamse Juristenvereniging

Deze bijdrage werd door de Vlaamse Juristenvereniging geselecteerd en valt buiten de redactionele verantwoordelijkheid van het Rechtskundig Weekblad

De allerbelangrijkste Nederlandstalige juridische boeken: een canon van vraagtekens

Enkele jaren geleden kwam het woord «canon» plots in zwang. Niet de muzikale vorm, maar wel de inventaris van richtinggevend teksten en documenten; dit is trouwens de betekenis die ooit de grondslag vormde voor de rechtstak die men canoniek is blijven noemen.

Zonder contestatie was dat nieuwe begrip niet. Sommigen vroegen zich af of dit soort lijstjes niet vooral exclusief, in plaats van inclusief zou werken. Even kijken of een tekst op de lijst staat, en als dat niet zo is, hoeft je er geen rekening mee te houden. In de praktijk bleek zo'n canon vooral omgekeerd te werken. De meeste lijsten waren lang genoeg om het aantal *usual suspects* ruim te overschrijden en waren daarom vooral een bron van ontdekkingen. Canonieke teksten en ruim bekende teksten bleken niet zonder meer synoniem te zijn, en alleen al die vaststelling was betekenisvol.

Een andere bron van wantrouwen ten aanzien van een of andere canon was de vrees voor verstarring. Net alsof achterom kijken geen goed begin is voor een reis vooruit. Een beetje canon wordt trouwens op gezette tijden geëvalueerd en herzien.

In Nederland verscheen in 2010 onder redactie van een commissie van hoogleraren, voorgezeten door Jan Lokin, ook een *Canon van het Recht* (uitgeverij Ars Aequi). Aan de hand van vijftig «vensters» werd de basale juridische cultuur van onze noorderburen geschetst. Die

«vensters» konden zowel een persoon, een gebeurtenis, een arrest als een concept zijn, zodat het boek het al te gemakkelijke verwijt van reductionisme op een praktische wijze wist tegen te spreken.

Het valt dan ook bijzonder toe te juichen dat de redactie van het rechtshistorische tijdschrift *Pro Memorie* zijn twintigjarig bestaan wil vieren met een canon van wat omschreven wordt als «de rechtstraditie van de Lage Landen in de eigen taal». Als het project van *Ars Aequi* iets kon worden verweten, is het inderdaad dat de huidige staatsgrenzen retrospectief tot rechtsgrenzen werden verheven. *Pro Memorie* doet (niet voor de eerste keer) wat wij ook bij de *Vlaamse Juristenvereniging* graag doen, namelijk over het muurtje kijken.

Met deze canon wil de redactie aandacht besteden aan de juristen uit de Lage Landen die door de eeuwen heen in de eigen taal bijdroegen tot de vorming van het recht. «Wie waren zij? Hoe innovatief waren zij? Waarom zijn ze bekend? Volgde de Nederlandstalige rechtswetenschap het voorbeeld van internationale of buitenlandse juridische scholen?», aldus de oproep van *Pro Memorie*.

Misschien is er nog wel ruimte om andere vragen te beantwoorden. Waarom schreven deze auteurs in het Nederlands, bijvoorbeeld? Recent onderzoek van de Nederlandse Academie voor Wetenschappen leerde dat de rechtsfaculteiten in het volop woedende verengingsdebat een uitzonderingspositie innemen. De sterke band tussen het recht en de

samenleving is geen rem op internationalisering, maar behoedt de juridische opleidingen er meer dan andere voor om het kind met het badwater weg te gooien. Zou dat weleer anders zijn geweest?

Er mag gehoopt worden dat deze canon geen eindpunt, maar een beginpunt is voor reflectie. Het concept «juridische cultuur» kan daarbij een leidraad zijn. Waar komen de fundamentele intuïties in onze omgang met het recht vandaan? Houden zij verband met bepaalde historische tradities? Zijn er kruisverbanden tussen juridische en literaire tradities? Hoe is het juridische taalgebruik geëvolueerd? Hoe keek men toen en nu over het juridische muurtje?

U merkt het, de vrees van de critici van de canon hoeft geen werkelijkheid te worden. Eerder dan een verstarrend instrument, is een canon een bron van stimulerende vraagtekens.

Van dergelijke stimulerende vraagtekens was onze erevoorzitter professor Marcel Storme, van wie we op 30 maart afscheid moesten nemen, een onvoorwaardelijke liefhebber.

Frank Judo
Voorzitter
Vlaamse Juristenvereniging
www.vjv.be

Wie een rechtsgeleerd werk wil nomineren voor opname in de canon, kan dat doen bij de redactiesecretaris van *Pro Memorie* op het volgende adres: p.brood@planet.nl